ULLS QUE NO VOLEN VEURE

Save the Children

ANNEX CATALUNYA

Els abusos sexuals a nens i nenes
i els errors del sistema

- Si això és tan fàcil d'arreglar, per què no es fa?
- Simplement perquè els infants no voten.

Psicòloga forense especialitzada en infància

Directora Polítiques d'Infància i Sensibilització:
Ana Sastre

Coordinadora de la investigació:
Liliana Marcos

Equip investigador:
Emilie Rivas
Aina Masgoret

Fotos:
Alba Lajarín

Dibuixos cedits per:
Javier Torres
Servei d'Infància i Família del
Institut Mallorquí d'Afers Socials

Gràfics i il·lustracions:
Germán Gullón (VALBHY)

Art i maquetació:
Alienor de Sas
Óscar Naranjo

Imprimeix:
Copytop

SETEMBRE 2017

Edita:
Save the Children Espanya

BY NC SA

MIXTO
Papel procedente de fuentes responsables
FSC® C020840
www.fsc.org

Nota metodològica: Les dades utilitzades en aquest annex fan referència a l'estudi dut a terme per Save the Children a Espanya. Les dades concretes de Catalunya s'especifiquen al llarg del document.

Agraïments i abraçades a tots i cada un dels experts i professionals que ens han entregat el seu temps i saviesa en les 48 entrevistes realitzades en el marc d'aquesta investigació. Especialment a les mares que han col·laborat en aquest informe, per la seva força i les llàgrimes compartides.

Dedicat a totes i tots els treballadors públics que, a vegades fins i tot contra vent i marea, es deixen la pell i l'ànima protegint la infància contra la violència.

INTRODUCCIÓ

1 de cada 5[1] persones a Catalunya ha patit algun tipus de violència sexual durant la seva infància.

Davant d'aquesta inqüestionable estadística ens preguntem: Com és possible? Què ha fallat perquè durant més de 30 anys un professor abusés dels seus alumnes sense que ningú ho denunciés? Què ha fallat perquè es produïssin tants abusos i ningú semblés adonar-se'n? Com pot ser que, tot i haver confessat, molts dels delictes de Benítez no seran jutjats?

Des de Save the Children, tractem d'entendre els errors que poden cometre les administracions públiques quan es produeix un cas d'abús sexual a un nen, nena o adolescent. Per fer-ho, comptem amb un recull de casos, entrevistes a experts i un exhaustiu anàlisi documental.

Aquest document, annex de l'informe "Ojos que no quieren ver", explora la problemàtica dels abusos sexuals en la infància a Catalunya, i mira de donar resposta a les preguntes que es generen al voltant d'aquest tema. Primerament, es presenta i s'explica què són els abusos sexuals (i, en conseqüència, què no són). Posteriorment, s'indaga en els errors que s'han pogut produir des de l'administració pública a l'hora de donar-hi resposta. Finalment, a mode de conclusió, s'aporten un seguit de recomanacions per protegir, i fer complir, els drets dels nens i les nenes.

Per Save the Children, qualsevol mesura impulsada des de Catalunya per frenar l'abús sexual infantil hauria de ser coherent amb una futura llei orgànica d'àmbit estatal per a l'eradicació de la violència contra els infants que ens permeti avançar cap a una societat on la infància estigui sempre protegida i lliure de violència.

1 Noemi Pereda, Judit Abad, Georgina Guilera., Prevalença i característiques de l'abús sexual infantil en estudiants universitaris espanyols, Child Abuse and Neglect 2007

ANNEX CATALUNYA

QUÈ SÓN ELS ABUSOS SEXUALS A NENS, NENES I ADOLESCENTS?

Són un abús de poder.

Relació viciada d' "amor disfuncional".

Comencen a poc a poc...

Una manipulació de sentiments, debilitats o necessitats.

Les persones abusadores s'apropen especialment als nens i nenes més vulnerables:

1. Passius, sense afecte, amb poca confiança en sí mateixos, aquells que són més manipulables.
2. En famílies disfuncionals on no hi ha la figura d'un adult protector.
3. Amb discapacitat intel·lectual.

S'imposa el silenci.

L'abusador és, en la majoria de les vegades, un conegut del nen o nena.

Acostumen a repetir-se diverses vegades i estendre's en el temps.

No hi ha un perfil psicològic comú de la persona abusadora.

Entre un 10 i un 20% de la població ha estat víctima d'abusos sexuals en la infància.

ELS NENS

Els nens són majoritàriament abusats entre els 11 o 12 anys i el seu agressor és un conegut amb autoritat: entrenador esportiu, professor, monitor de temps lliure…

LES NENES

Les nenes són abusades majoritàriament entre els 7 i 9 anys per un agressor de l'entorn familiar.

QUÈ NO SÓN ELS ABUSOS SEXUALS?

Falsos mites

La realitat

Els abusos sexuals no són comuns, passen en comptades ocasions.

Entre un 10 i 20% de la població ha estat víctima d'abusos sexuals en la seva infància.

Els abusadors estan bojos, són uns monstres.

No existeix un perfil psicològic de l'abusador sexual. Ningú diria, a simple vista, que són monstres o que tenen cap tipus de malaltia mental.

Si un infant pròxim a nosaltres patís abusos, ho sabríem.

No són tan fàcils de detectar ni revelar: el secret és el nus irrompible que uneix en molts casos a abusats i abusadors.

Els efectes són gairebé sempre molt greus i tots els nens i nenes reaccionen igual.

La gravetat dels efectes depèn de factors com la freqüència, el grau de parentiu, la intensitat, etc.

Falsos mites

La realitat

Només passen en classes socials baixes.

L'abús sexual passa en tots els tipus de famílies.

Els agressors són desconeguts.

Sis de cada deu abusadors són coneguts en diferent grau per als infants.

Quan s'abusa sexualment d'un infant, hi ha penetració o d'altres pràctiques sexuals considerades greus.

Els abusos sexuals a menors d'edat acostumen a produir-se de manera gradual i progressiva.

Comencen per tocaments i masturbacions i només en alguns casos la víctima arriba a patir penetració (coit vaginal en un 4,9% dels casos, anal en un 2,7%).

SÍMPTOMES I CONSEQÜÈNCIES

EFECTES EMOCIONALS

- Ansietat
- Por generalitzada
- Hostilitat i agressivitat
- Culpa i vergonya
- Baixa autoestima i sentiments d'estigmatització
- Trastorn d'estrès posttraumàtic
- Depressió
- Desconfiança
- Rebuig del propi cos

EFECTES SEXUALS

- Coneixement sexual precoç o inapropiat per la seva edat
- Conductes exhibicionistes o promiscuïtat
- Excessiva curiositat sexual
- Problemes d'identitat sexual
- Masturbació compulsiva

EFECTES SOCIALS

- Retraïment social
- Dèficit en habilitats socials
- Conductes antisocials

CADENA SEQÜENCIAL D'ERRORS

1

L'infant pateix l'abús sexual

- No hi ha educació sexual a les escoles.
- Pares i mares no formats en abús sexual i sense habilitats de parentalitat positiva.

2

L'abús sexual s'allarga en el temps

- Educadors, pares i mares no saben veure l'abús.
- Professionals que se n'assabenten però que no saben com actuar de manera correcta.

De mitjana, els infants pateixen 4 anys d'abús.

Un servei gratuït i universal.

4

Els drets dels infants i la seva protecció no estan garantits

- La seva identitat i els detalls del cas surten als mitjans de comunicació.
- El judici és sobresegut temporalment i pot seguir en contacte continu amb l'agressor.
- No rep tractament psicològic ni ell ni la seva família.
- Internet no és segur.

Arreu de l'estat espanyol, només un 15% dels col·legis on l'infant ho ha explicat, ho comunica a les autoritats.

3

L'abús acaba sense denúncia i l'abusador impune lliure

- Col·legis i institucions amaguen el problema.

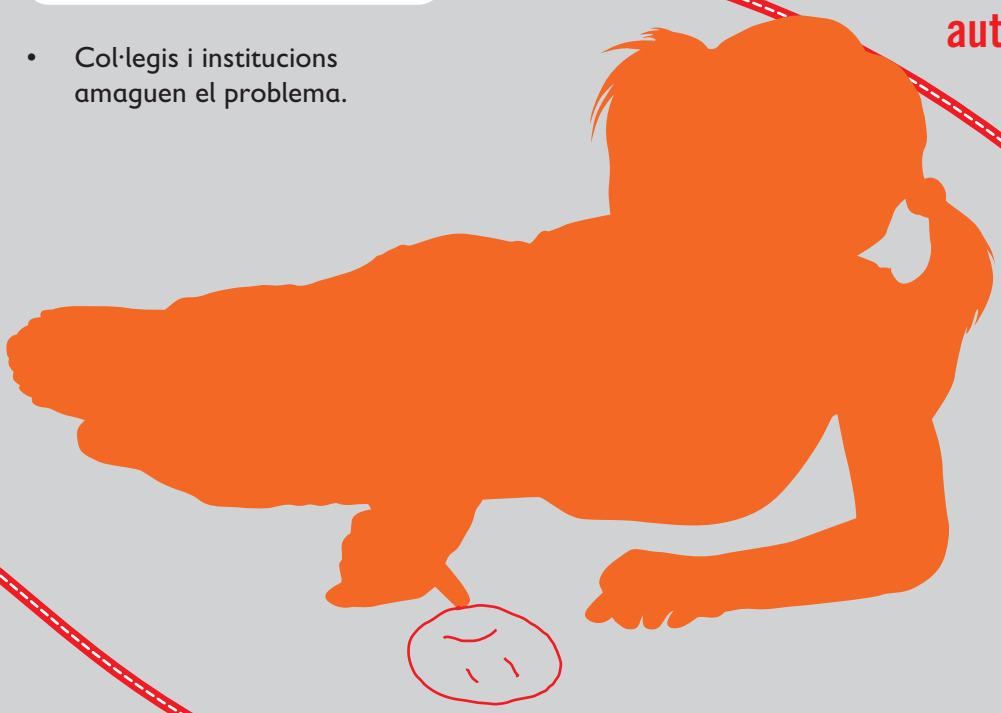

3

Comença un procés judicial llarg i dolorós per la víctima (més informació a la pàgina següent)

- Els nens i nenes declaren davant l'abusador.
- Els processos legals duren de mitjana tres anys.
- Els professionals no estan capacitats per poder fer front a aquests casos.

A Catalunya 7 de cada 10 casos denunciats no arriben a judici.

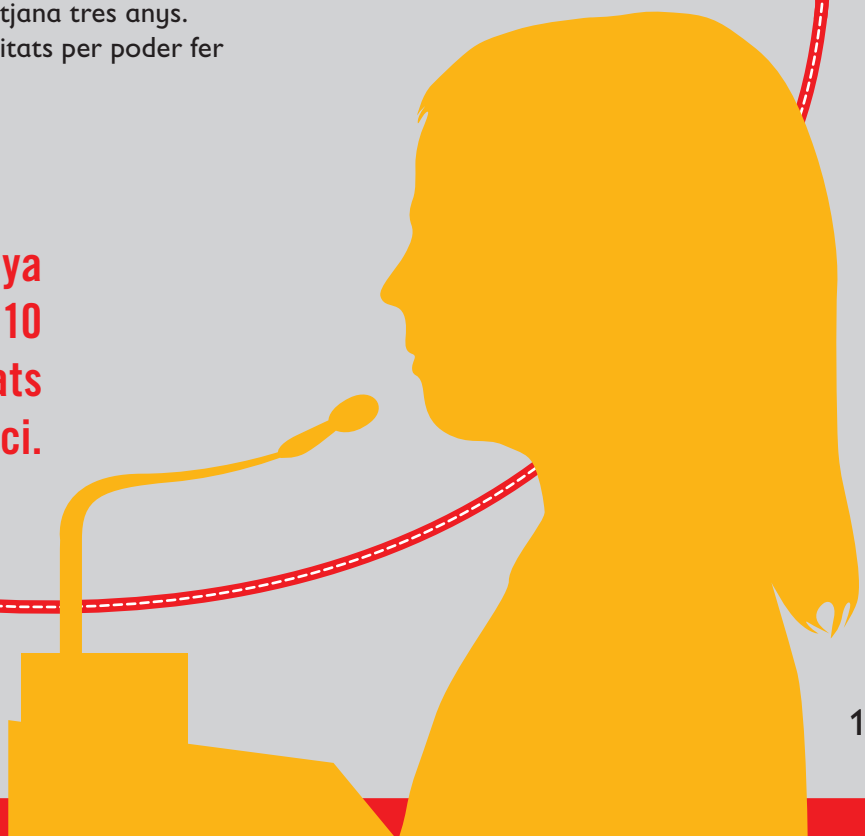

EL PROCÉS JUDICIAL

En la realitat

Una vegada denunciats el fets, **els infants els tornen a explicar de mitjana fins a 4 ocasions.**

A Catalunya, la prova preconstituïda s'ha realitzat en un 33,3% de les sentències estudiades, mentre que a Espanya aquesta xifra és del 13,8%.

1

Presa de declaració del menor d'edat i valoració de la seva credibilitat.

Ha de fer-se el més aviat possible per personal altament qualificat usant una metodologia estandarditzada i evitant que el menor d'edat hagi de relatar els fets en múltiples ocasions.

2

Declaració davant del jutge gravada el més aviat possible com a prova preconstituïda.

Per evitar la revictimització de l'infant i que el seu testimoni sigui el més acurat possible, la declaració ha de fer-se com més aviat millor.

En el món ideal

La mitjana és de tres anys des de l'inici del procés legal fins al seu acabament. En un 38% dels casos estudiats arreu de l'Estat, es fa servir com atenuant la "dilació indeguda", és a dir, el propi tribunal reconeix que hi ha hagut retards que podrien haver-se evitat i rebaixa la condemna a l'acusat per haver patit aquesta espera innecessària.

En un 86% dels casos estudiats arreu de l'Estat, el menor d'edat ha testificat en plenari.

3

Judici amigable.

Perquè el nen o nena pugui ser escoltat com li correspon per dret dins del sistema legal, ha d'utilitzar-se un espai segur i amigable, i mètodes apropiats segons el desenvolupament cognitiu i necessitats de l'infant.

4

Acabament relativament ràpid del procés.

El procés legal no s'allarga en el temps permetent el dret a recuperació de qui ha patit abusos.

L'ABÚS SEXUAL INFANTIL A CATALUNYA

Arran de la descoberta de la trama Maristes, la preocupació social i institucional envers l'abús sexual infantil ha anat creixent aquests últims anys a Catalunya. Com a conseqüència, des del sistema de protecció de la infància s'ha treballat per buscar solucions a les llacunes que existeixen i que es van fer visibles amb la revelació d'aquesta tragèdia. No obstant això, el camí cap a una protecció eficaç dels nens i nenes enfront els abusos, que inclou mesures de prevenció, detecció, protecció i reparació, està sent llarg i difícil i, encara avui dia, l'abús sexual infantil segueix sent una realitat oculta i infravalorada a Catalunya.

Algunes xifres sobre l'abús sexual infantil

1 de cada 2 víctimes d'agressions i abusos sexuals és un nen o una nena[2].

L'any 2016 s'han denunciat a Catalunya **713 abusos i 254 agressions sexuals[3] a menors d'edat.**

Les dades recollides pels serveis de detecció[4] indiquen que la **proporció de nens i nenes atesos per aquest motiu no supera el 2%[5].**

No obstant, la prevalença d'abús sexual envers la infància se situa a nivells molt superiors: **15,5% dels nois i 19% de les noies[6]** i varia segons el col·lectiu entrevistat[7].

- **23,5%** del jovent atès en centres de salut mental.
- **35,6%** de la població atesa pel sistema de justícia juvenil.
- **36,4%** dels/les menors atesos/as per el sistema de protecció.

2 Generalitat de Catalunya, Mossos, Balanç de seguretat i activitat policial 2016, Policia de Catalunya (52% de les víctimes són menors d'edat - 967, vs 1.842 persones en total)
3 Un 68,56% més que l'any 2015
4 Serveis de detecció: Policia, Oficines d'Atenció a les Víctimes, Urgències Hospitalàries i altres serveis de salut que notifiquen al RUMI
5 Síndic de Greuges, 2016, "Informe sobre l'abús sexual infantil a Catalunya"
6 Noemi Pereda, Judit Abad, Georgina Guilera., Prevalença i característiques de l'abús sexual infantil en estudiants universitaris espanyols, Child Abuse and Neglect 2007
7 Noemi Pereda, Judit Abad, Georgina Guilera, Mila Arch, Victimización sexual autoreportada en adolescentes españoles comunitarios y en colectivos de riesgo, 2015

A Catalunya, malgrat els esforços que s'estan fent per controlar aquest tipus de violència contra la infància, s'han d'afrontar encara reptes importants:

- **Manca de dades disponibles.** No es disposa de dades actuals per conèixer l'abast real del fenomen de l'abús sexual infantil. Els estudis puntuals duts a terme a Catalunya, mostren que un 17% de la població (15,5% dels nois i 19% de les noies[8]) ha patit abusos sexuals durant la infància. **Aquestes dades contradiuen les dades oficials que indiquen que menys del 2% de la població[9] els ha patit.**

- **Manca de recursos especialitzats en el diagnòstic.** Actualment, només hi ha dues unitats especialitzades en el diagnòstic de l'abús sexual infantil a dos hospitals catalans (ambdós a la província de Barcelona). Cap d'aquestes dues unitats forma part de la cartera de serveis sanitaris públics de l'Institut Català de la Salut i només una d'elles rep finançament públic parcial, mentre que l'altra funciona exclusivament a través de fons privats.

- **Tractament i rehabilitació només per alguns infants.** Els programes específics de tractament no són públics, universals i gratuïts sinó que estan disponibles només per als nens i nenes tutelats per l'Administració, deixant fora a molts infants que ho necessiten. La LDOIA preveu la creació d'un servei d'atenció a l'abús sexual, però tot i que encara no ha estat desplegat, l'any 2016 sí que es va crear una comissió interdepartamental per impulsar la protecció efectiva davant dels maltractaments a infants i adolescents (CIIPEMIA). Aquesta comissió és l'encarregada d'establir les bases per a la creació d'una unitat integrada d'atenció als infants i adolescents víctimes d'abusos sexuals[10].

8 Noemi Pereda, Judit Abad, Georgina Guilera., Prevalença i característiques de l'abús sexual infantil en estudiants universitaris espanyols, Child Abuse and Neglect 2007

9 Des de la DGAIA s'està posant en marxa una Enquesta de prevalença de la victimització infantil i juvenil a Catalunya que permetria tenir dades més realistes

10 ACORD GOV/65/2016, de 17 de maig, pel qual es crea la Comissió Interdepartamental per a l'Impuls de la Protecció Efectiva davant els Maltractaments a Infants i Adolescents

- **Falta de formació dels professionals.** La llei catalana disposa la necessitat que els professionals dels serveis sanitaris rebin una formació sobre la rehabilitació dels infants víctimes d'aquests tipus d'abusos[11] però, fins a dia d'avui, els professionals dels diferents àmbits que tenen contacte amb la infància continuen sense rebre una formació inicial i continuada pel que fa als indicadors de detecció i els procediments de notificació i acompanyament davant d'un cas d'abús sexual.

- **Falta de coordinació intra i interdepartamental[12].** Les mesures de prevenció, protecció, detecció i derivació que han d'aplicar els departaments implicats en possibles casos d'abús sexual infantil, han de ser conegudes i aplicades per tothom. Actualment això no és així per la falta de coneixement dels protocols per part del personal implicat.

- **Victimització secundària.** El circuit d'atenció de l'infant víctima d'abús sexual fa que sovint se'l faci explicar el relat de la violència patida en repetides ocasions (en centres hospitalaris i davant d'altres professionals com la policia, forenses o equips d'assessorament judicial)[13].

11 Art. 89 LDOIA

12 ACORD GOV/79/2016: Protocol d'actuació entre el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies i el Departament d'Ensenyament, de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu.
ACORD GOV/97/2017: Protocol marc d'actuacions contra el maltractament a infants i adolescents de Catalunya.
ACORD de Govern GOV/45/2016: Comitè Interdepartamental de Seguiment i Coordinació dels protocols existents en matèria d'abús sexual a menors o qualsevol altra forma de maltractament.

13 Al seguiment de les mesures de la resolució 17/XI, a data 20 de juliol de 2017 hi ha una promoció de mesures per evitar la revictimització d'infants víctimes de violència

Resposta del sistema judicial a Catalunya

A Catalunya, més de set de cada deu processos judicials iniciats per un cas d'abús sexual a un menor acaben en sobreseïment (73,7%), xifra que se situa lleugerament per damunt de la mitjana espanyola (72,2%).

Una de les maneres per mesurar la capacitat dels jutjats catalans per iniciar processos judicials sobre abusos sexuals en la infància, consisteix en observar la taxa de judicis iniciats pel que fa la població infantil.

Les dades de casos judicials iniciats per cada 100.000 nens, nenes i adolescents diuen molt de la capacitat de detecció i la quantitat de denúncies que hi ha a cada territori.

La taula següent mostra que **Catalunya té una capacitat per iniciar processos judicials sobre abusos sexuals a menors d'un 12,7 processos per cada 100.000 infants,** una mica per sobre de la mitjana espanyola que és del 12,1, però bastant lluny de les Canàries que té la major capacitat de detecció: un 22,5 per cada 100.000 menors de 18 anys.

Taxa de processos judicials oberts per abús sexual a nens i nenes per cada 100.000 menors de 18 anys

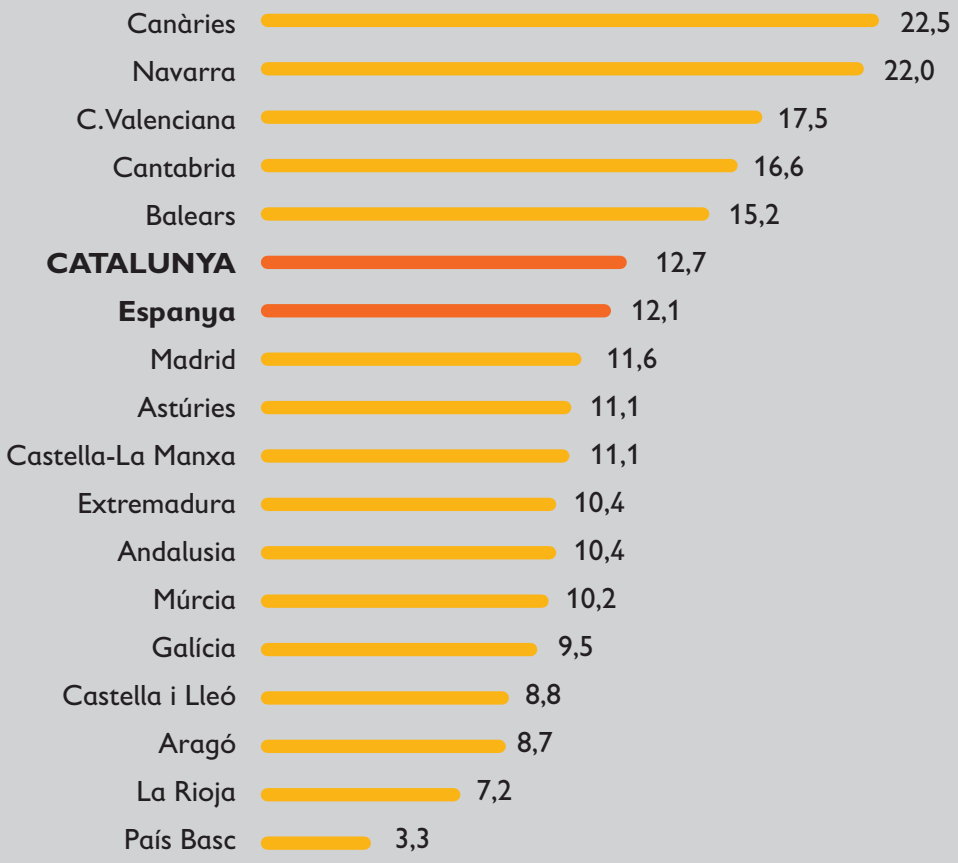

Font: Elaboració pròpia en base a la memòria de la Fiscalia General de l'Estat

En els casos d'abusos sexuals a un nen, nena o adolescent, és habitual que el procés legal es resumeixi en la contraposició de dos testimonis, el de l'acusat i el de la víctima.

Si la justícia no és suficientment amigable perquè el testimoni del menor d'edat es reculli amb la millor qualitat possible, hi ha més possibilitats que el procés judicial no arribi mai a la fase de judici oral, hagin ocorregut o no els abusos.

Per fer-nos una idea de com evoluciona cada denúncia d'abusos sexuals, es pot comparar el nombre de casos que entren cada any als jutjats d'instrucció amb els de judicis orals que es duen a terme per aquest delicte.

La taula següent mostra que **a Catalunya més de set de cada deu processos acaben en sobreseïment (73.7%),** xifra que se situa per damunt de la mitjana espanyola (72,2%).

Ràtio de casos no sentenciats en relació amb els processos judicials oberts (estimatiu de sobreseïment)

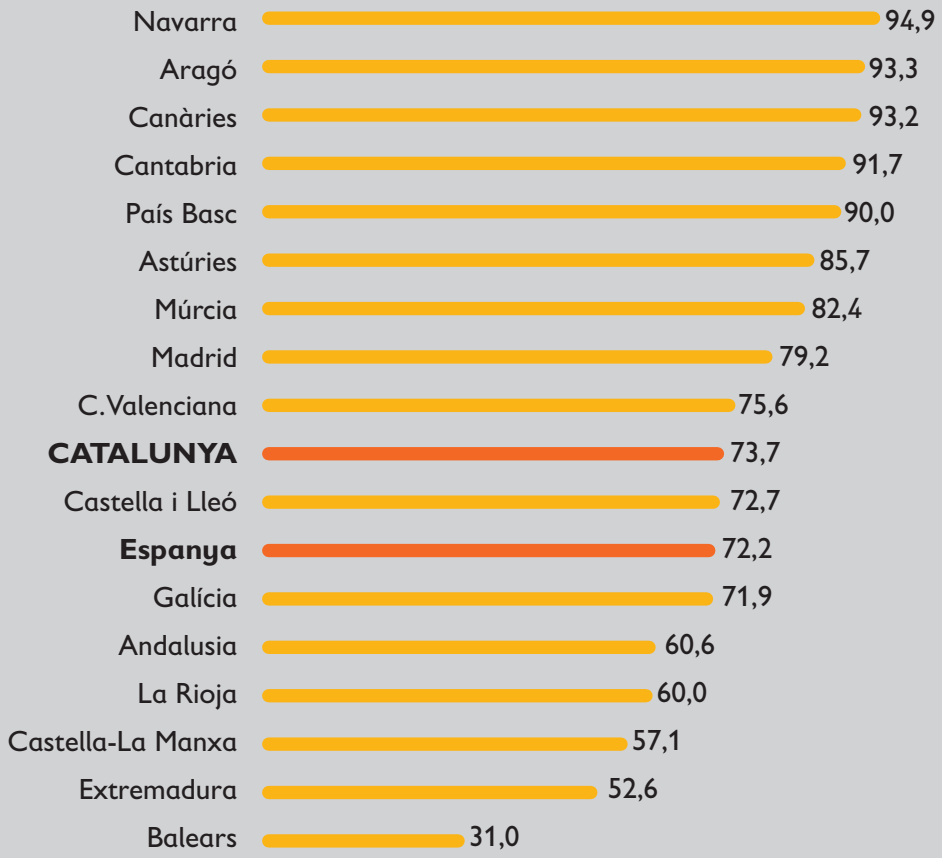

Font: Elaboració pròpia en base a la memòria de la Fiscalia General de l'Estat

Una altra de les qüestions a valorar és l'ús de la prova preconstituïda en els judicis per abusos sexuals infantils, la qual garanteix la correcta protecció dels nens i nenes, i evita així la revictimització i pèrdua d'informació valuosa per la sentència judicial.

A Catalunya, la ràtio de prova preconstituïda que permet que el nen hagi de testimoniar només una vegada a través de la gravació del seu testimoni, és prou alta. Entre les sentències de jutjats catalans disponibles a les bases de dades de jurisprudència consultades, només en un **33,3% dels casos es va preconstituir el testimoni del menor d'edat.** Una xifra molt més alta que **arreu de l'estat espanyol (13,8%),** tot i que segueix situant-se molt per sota del que hauria de ser perquè cap infant hagi de viure aquest procés tan traumàtic.

Bona pràctica

Els psicòlegs i treballadors socials forenses dels '**Equips d'Assessorament Tècnic (EAT) Penal**' del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya.

L'assessoria tècnica als jutjats catalans s'organitza a través d'oficines distribuïdes territorialment on **hi treballen psicòlegs i treballadors socials especialitzats en justícia** i que contesten a les demandes d'assistència tècnica de fiscals, magistrats, jutges d'instrucció i del penal.

Aquests treballadors especialitzats s'organitzen en programes diferenciats, i un d'aquests programes **dóna suport a l'exploració judicial a menors d'edat i testimonis vulnerables** que requereixen un suport especialitzat per efectuar la declaració. En aquest programa es troben els nens i nenes víctimes d'abusos sexuals i **les seves declaracions es graven per tal que es converteixin en prova preconstituïda i no hagin de passar per judici oral.** Els casos d'infants es prioritzen sempre perquè no hagin d'esperar massa ni passi molt de temps entre els fets i la declaració.

El Programa de Suport a l'Exploració Judicial s'està utilitzant cada cop més. **L'any 2016 s'ha fet servir un 13% més que el 2015.** Tanmateix, cal tenir en compte que només existeixen cinc equips amb aquestes característiques per atendre tota la demanda existent i que, a més, només poden intervenir si ho demana el jutge (el qual no està obligat a sol·licitar la seva intervenció).

SÍNTESI

Atendre almenys als nens i nenes tutelats és un punt d'inici bàsic i essencial per iniciar **el camí cap a la protecció integral dels infants enfront de l'abús sexual.** No obstant això, **el sistema català de protecció de la infància segueix deixant molts infants desprotegits,** ja que només alguns d'ells podran optar a tractament i suport privat, d'altres podran sol·licitar suport a alguna ONG o acudir a alguna unitat hospitalària especialitzada. Tot i que aquestes unitats comptin amb un alt grau d'especialització (s'han obert gràcies a la voluntat de dos hospitals concrets) suposen uns recursos molt limitats que no estan finançats públicament i que depenen de la voluntat de treballadors molt compromesos (en el cas de l'hospital Sant Joan de Déu, el servei el porta un doctor jubilat en les hores en què l'hospital li cedeix l'espai).

A més, tot i que els equips d'EAT Penals fan una feina molt valuosa pel que fa la **prova preconstituïda**, segueixen enfrontant-se a una sèrie de reptes. Per una banda, **falten recursos,** i per l'altra, encara que es practiqui la prova preconstituïda, **depèn dels jutges i magistrats que aquesta sigui acceptada pel Tribunal** i que el nen o nena no hagi de tornar a declarar. Com que es tracta d'una recomanació legal i no una obligació, segueixen havent-hi casos en què el menor d'edat és gravat i, anys després, declara en el judici.

LES PRINCIPALS SOLUCIONS

Educació sexual i afectiva des d'edats primerenques. En països on tenen programes amplis de prevenció de l'abús sexual a través de la formació de nens i nenes, s'ha demostrat que les probabilitats de patir abusos es redueixen fins a la meitat. Els programes més exitosos són aquells que no es limiten a activitats puntuals, sinó que **s'integren en els currículum acadèmics,** dedicant temps, materials estandarditzats adaptats a l'edat i impartits per personal format. Integrar l'educació sexual i afectiva des d'edats primerenques en la formació reglada reduiria l'abús i impactaria en adolescents millor preparats per establir relacions basades en el respecte.

Parentalitat positiva. D'altra banda, aquelles persones que abusen de nens i nenes s'acosten abans a menors més passius, amb menys autoestima o que se senten sols. Donar a pares i mares eines de criança positiva permetria que els infants fossin menys vulnerables a la manipulació present en l'abús sexual, dotant-los de més confiança en si mateixos. Hi ha dos espais de contacte entre les administracions públiques i pràcticament tots els progenitors: **les classes de preparació al part i les revisions pediàtriques periòdiques del programa del nen sa.** Ampliar i millorar aquests espais per reforçar el model de criança positiva seria una alternativa molt viable per treballar també la prevenció.

La prevenció pot reduir a la meitat la possibilitat de sofrir abusos

Formació, formació i més formació. Si aquells professionals que treballen a prop de nens i nenes no saben com identificar un menor d'edat potencialment víctima d'abusos, aquests s'allargaran més temps, i quan un infant expliqui el que li ha passat hi haurà més possibilitats que no se'l cregui. Després de revisar els currículums acadèmics de magisteri, del màster de professor de secundària o el curs per accedir a les funcions de direcció, constatem que no hi ha cap menció a l'abús sexual, la violència contra la infància o la protecció de nens i nenes.

Protocols interns a les escoles. Només un 15%[14] dels col·legis en què el nen o nena havia revelat els abusos, ho van notificar a les autoritats. És essencial que el professorat sàpiga com actuar i cal comptar amb documents que donin confiança al centre i a la comunitat educativa, i ajudin a prevenir, detectar i gestionar els possibles casos.

14 Aquesta data es refereix al territori espanyol

Protocols de coordinació intersectorial. Per evitar la descoordinació entre institucions -serveis socials, policia, jutjats, sistema educatiu i sanitari- **cal comptar amb protocols marc que siguin elevats a la categoria de decret autonòmic per garantir el seu obligat compliment.**

Prova preconstituïda. El testimoni d'un nen o una nena és l'única prova, en la majoria dels casos, que un abús sexual ha tingut lloc. Si entre els fets i la declaració de l'infant passa molt de temps, el testimoni perd valor i la rehabilitació de la víctima és menys efectiva. Per "tenir cura del testimoni" s'ha de gravar el més aviat possible, garantint els drets de l'acusat, una entrevista liderada per un psicòleg forense que transmeti les preguntes del fiscal, jutge i advocat defensor. D'aquesta manera, la víctima només s'expressa una vegada i s'evita que l'infant testifiqui davant del jutge instructor, davant el psicòleg forense i una altra vegada en el judici oral.

Tot i els avantatges d'aquesta tècnica i que està acceptada legalment i recomanada internacionalment, a Catalunya tan sols en un 33,3% de les sentències estudiades per Save the Children es va acceptar la prova preconstituïda.

Tan sols en un 33,3% de les sentències analitzades es va acceptar el testimoniatge gravat de l'infant.

Recursos per al tractament de nens i nenes i l'atenció a les famílies. Patir abús sexual en la infància constitueix, en moltes ocasions, una experiència que marca el desenvolupament psicològic dels infants. És necessari comptar amb recursos públics i d'accés universal, i a Catalunya encara estem lluny d'aquesta realitat.

Una llei orgànica per a l'eradicació de la violència contra la infància. Una llei d'aquesta naturalesa seria la manifestació màxima d'un compromís públic per la protecció de nens i nenes. Permetria a treballadors públics i a l'Administració comptar amb les eines necessàries per avançar cap a una societat on la violència contra la infància no sigui tolerada. Establiria processos i responsabilitats dels diferents poders de l'Estat i altres agents en la prevenció de la violència contra la infància i en la protecció dels menors d'edat.

La llei ha de venir acompanyada d'un document operatiu que permetria la seva aplicació total i efectiva, amb objectius mesurables, accions concretes, indicadors que permetin avaluar els esforços invertits per administracions a tots els nivells, pressupostos i marcs temporals.

LES COMUNITATS AUTÒNOMES DAVANT DE L'ABÚS SEXUAL INFANTIL

- No hi ha cap servei especialitzat
- N'hi ha un a vegades, depén de recursos puntuals
- N'hi ha per alguns nens i nenes, Els que són tutelats per la administración (Catalunya) o atesos pels serveis socials
- Existeix un servei públic i universal

La casa dels infants

En diversos països del nostre entorn els recursos d'atenció a nens i nenes que han patit abusos sexuals o altres formes de violència, s'articulen en les anomenades Cases dels infants (Barnahus). Es tracta d'un únic espai de coordinació entre policia, serveis socials, jutjats i sistema sanitari, que evita que el nen o nena hagi d'acudir a múltiples institucions. Explica la seva història una única vegada i rep atenció sense possibilitats de descoordinació o revictimització. S'ha demostrat que als països on funcionen aquestes cases augmenta el nombre de condemnes, més nens i nenes reben tractament i les investigacions de policia i serveis socials es fan de forma coordinada.

RECOMANACIONS

CASA DELS INFANTS

1. Crear els recursos d'atenció especialitzada en abusos sexuals a la infància previstos a la LDOIA prenent com a model les "Cases dels infants"- Barnahus[15] - que coordinen jutjats i sistema de protecció i donen una atenció integral als infants víctimes d'abús sexual. Aquests recursos han de ser especialitzats, universals i públics i s'ha de garantir un accés equitatiu a tots els infants del territori català.

ÀMBIT EDUCATIU I DE LLEURE

2. Garantir que tots els nens i nenes accedeixen a un ensenyament reglat i des d'etapes primerenques sobre educació sexual i afectiva.

3. Tots els centres educatius, públics, concertats i privats, han d'aplicar els protocols d'actuació contra els maltractaments a infants i a més han de dotar-se d'un protocol propi intern de detecció i gestió de casos de violència contra la infància, inclosos els abusos sexuals.

4. Incloure la formació en prevenció de la violència i protecció de la infància en els currículums formatius del professorat i els equips directius de centres educatius, i dels entrenadors i monitors d'oci i temps lliure.

ÀMBIT SANITARI

5. Formació a professionals de l'àmbit sanitari en el correcte compliment dels comunicats de lesions i en com intervenir amb un nen o nena potencial víctima d'abusos per evitar la seva revictimització.

6. Fomentar la parentalitat positiva entre pares i mares per generar relacions sanes i afectives que permetin als infants créixer en un ambient de confiança, utilitzant els canals existents com a les classes de preparació al part o el programa del nen sa.

15 Es pren com a exemple d'atenció integral "Les cases d'infants Barnahus" a Suècia i els "Children's Advocacy centers (CACs)" als Estats Units. Veure l'informe de Save the Children "Inside a Barnahus", 2013

ÀMBIT JUDICIAL

7. Formar professionals de la justícia en les característiques dels abusos sexuals a nens i nenes.

8. Promoure l'acceptació generalitzada de la prova preconstituïda per part dels jutjats catalans.

9. Donar preferència a la tramitació i execució dels procediments d'abusos sexuals a menors per evitar dilacions en el temps.

10. Motivació suficient de totes les sentències en base a l'interès superior de l'infant individualment considerat.

11. Estandardització dels informes psicològics forenses, incloent-hi:

    a. la metodologia utilitzada,

    b. els resultats obtinguts a través de l'Anàlisi de Validesa de les Declaracions o SVA,

    c. informació sobre l'experiència i formació professional del psicòleg.

    d. S'ha de garantir que les proves són dutes a terme per dos psicòlegs forenses de manera independent..

12. Les Oficines d'Atenció a Víctimes s'han de dotar de mitjans suficients, formació i protocols en l'atenció a nens i nenes víctimes d'abusos sexuals.

13. Els nens i nenes que passen per un procés legal per abusos sexuals en el marc d'un procediment ordinari han de ser declarats en risc i rebre suport i seguiment independentment del resultat del procés judicial.

TRANSVERSALS

14. Dur a terme campanyes de conscienciació que ajudin a acabar amb els mites entorn a l'abús sexual i donar a conèixer l'obligació de notificar, de comunicar una sospita, a la societat en general i als professionals en contacte amb la infància.

15. Assegurar l'aplicació dels protocols en tots els àmbits per evitar espais de descoordinació o incertesa i així garantir la gestió més àgil possible de cada cas.

16. Creació d'un registre en línia en el qual es detallin totes les intervencions (de serveis socials, sanitàries, policials, judicials...) per les quals passa un menor d'edat quan hi ha sospita o es revela un cas de violència.

Save the Children

SAVETHECHILDREN.ES

Save the Children